СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 110. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 13-го ТРАВНЯ 1948. — No. 110. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 13, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

БОЛЬШЕВИКИ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ГРОМАДЯНСЬКУ ВІЙНУ — КАЖУТЬ У КОНГРЕСІ

Вашингтон, 11 травня. — Американські комуністи склали пляни для викликання громадянської війни на лад такої, яка ведеться тепер в Греції і в Китаю. З таким обвинуваченням вийшла комісія неамериканських діянь в палаті репрезентантів. В одноголосно прийнятім звіті комісії для вжитку повного конгресу стверджено, що Комуністична Партія Америки стоїть за насильне скинення американського уряду, не зважаючи на те, що час від часу її провідники відпекуються від таких намірів і заявляють, що вони хочуть уживати законних способів при змаганні до зміни суспільного ладу в Америці. „Американська Комуністична партія йде тепер, як і завжди йшла за вказівками міжнародньої комуністичної організації, опанованої провідниками Совєтського Союзу"—сказано у звіті комісії. На підставі цього звіту комісія домагається від уряду енергійного застосування існуючих законів для припинення комуністичних діянь.

КОНГРЕС УХВАЛИВ ЗАКОН ПРО 70 ЛЕТУНСЬКИХ ГРУП, СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ОДОБРИЛА ОБОВЯЗКОВИЙ ПОБІР.

Вашингтон. — Повний сенат і палата репрезентантів ухвалили законопроєкт про признання $3,198,100,000 на негайну розбудову 70 летунських груп для оборони краю і віділали цей бил до підпису президента. Сенатська комісія збройної служби ухвалила законопроєкт про однорічний військовий вишкіл для 18 літньої молоді після чого такі вояки були б перенесені до резерви. Під час дискусії виринула справа відокремлення білих від чорних у військовій службі. Більшість комісії ухвалила не робити різниці. Крім того комісія ухвалила постанову в цьому законопроєкті про обовязковий побір рекрутів у віці 19—25 літ. Заходить небезпека, що завзята дискусія над расовим відокремленням в повнім сенаті.

УДОСКОНАЛЕНІ БЕЗМОТОРОВІ ЛІТАКИ.

Кемп Кембел, у стейті Кентокі. — Команда армії і повітряних сил уладила тут показ різнородних літаків. Між ними були найбільші й найменші літаки світу і з них можна довідатися, яка небезпека жде людство на випадок війни. Показ відбувся підчас маневрів. Замітним було між іншим спускання з літака при помочі парашута військових авт — „джіп" — та моздірів. Показувано теж, як можна перевозити і спускати на землю військові відділи з безмоторового літака на малій площі. Безмоторові літаки підлітають в гору, тягнені звичайними літаками, а опісля осідають на землі вже своєю силою.

ВІДНОВЛЯЮТЬ ПЛЯН З КВОДДІ.

Вашингтон. — З Білого Дому оприлюднюють, що Труман дав директиву департаментові стейту для переміни залишеного пляну в Квodді, на побережжі стейту Мейн, на міжнародний проєкт для продукції електричної сили при помочі морських филь.

РОБІТНИЧІ ПРОВІДНИКИ МОЖУТЬ ЗАСТАНОВИТИ ВСЮ ПРАЦЮ ЗА ПІВ ГОДИНИ.

Вашингтон. — Директор-продюсер фільм, Сесил де Мил, сказав перед робітничою комісією палати репрезентантів, що 12 робітничих провідників можуть застановити всяку працю в Злучених Державах у продовж пів години. Комісія переводить переслухання для переведення змін в теперішніх робітничих законах. Як свідок заявив де Мил, що юнії причинилися до великого поступу у робітничих відносинах. „Колись ми були свідками, як підприємці становили небезпеку для виконування роботи, але тепер юнії зломили цю небезпеку і використали знаменито цю нагоду для себе. Тепер перевага є по їхній стороні, одначе вони пішли в цій справі задалеко" — казав Мил. Він домагається признання „фундаментального права до праці", а для такої гарантії треба перевести поправку до конституції. Коли його запитали, хто то є ті 12 людей, що є в спроможності довести до повного застою в роботі, він сказав, що це провідники юній в 12 ключевих промислах. Мил заявився за право робітників до страйку і проти вживання „страйкбрекерів". Одначе він заявився проти вживання громилів для спинення американських громадян у праці.

ПРОЦЕСУЮТЬ УРЯД ЗА ЗАБОРОНУ ЗАЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ.

Вашингтон. — Провідники залізничих юній приготовляються до процесу проти уряду за заборону страйку на залізницях, який мав вибухнути у вівторок 11 травня. Вони закидають урядові, що він поставив себе в ролі розбивача страйку. Відповідну скаргу внесуть їх адвокати в дні 19 травня, коли то кінчиться реченець тимчасової заборони страйку. Військова влада, яка сповняє ролю управителя залізничих ліній, заявила, що вона не мішається до переговорів між юніями і власниками в справі підвишки платні. — З усіх сторін країни звідомляють, що залізничий рух не зазнав ніякої перешкоди після відкликання страйку.

ЄПИСКОПАЛИ ЗА ДОПУЩЕННЯ 400,000 СКИТАЛЬНИКІВ.

Ню Йорк. — 800 делегатів, зібраних на конвенції Протестанської Єпископальної Дієцезії заявилися за допущення до Злучених Держав 400,000 скитальників. Крім цієї спірної справи обговорено на конвенції невмісні розмови про третю війну і ухвалено резолюцію з домаганням до уряду, щоб він поробив усі старання для втримання згоди з Росією, доки Обєднані Держави не переміняться на „демократичний федеральний уряд світу".

Не буде зміни американської політики у відношенні до Росії

Вашингтон, 11. травня. — Урядовий Вашингтон став несподівано заскочений вістями про пляновані переговори між Советами й Злученими Державами до тої міри, що президент Труман почувся до обовязку заперечити існування такого пляну. Він ствердив, що була лише розмова між американським амбасадором і совєтським премієром при нагоді передання американської дипломатичної ноти Советам і при нагоді одержання на ню відповіді. Совєти використали цю розмову на розголошення вісті, наче б Америка запропонувала Советам взаємні переговори для стримання „холодної війни". Президент Труман заявляє, що не буде ніякої зміни в американській політиці у відношенні до Совєтів, хоч двері для поправи відносин між обома країнами завжди стоять одверті.

Урядовий Вашингтон стверджує, що американський амбасадор в Москві, В. Бедель Смит, передав совєтському премієрові Вячеславові Молотову ноту з протестом проти совєтських затій в справі Пляну Маршала. При цій нагоді Смит згадав, що Америка є тепер сильна і приготована на спинення совєтського імперіялізму, одначе „двері є все одверті для повної дискусії і вирівнання наших різниць". Молотов відповів на цю ноту 9. травня совєтською нотою і в ній вичислив цілу низку закидів проти Злучених Держав. Після тої розмови совєтське радіо проголосило, що Америка зголосила бажання перевести з Советами переговори над усіми спірними справами між обома країнами.

З огляду на заворушення в міжнародних дипломатичних колах, наче б Америка без порозуміння з Англією й Францією плянувала вести переговори з Советами, секретар стейту Джордж Маршал заявив, що він вияснить цілу справу в середу около полудня.

ВОЛЕС ПРЕДЯВИВ СТАЛІНОВІ СВІЙ ПЛЯН МИРУ.

Ню Йорк. — З нагоди появи вістей з Москви, наче б Америка запропонувала Совєтам переговори для застановлення „холодної війни", Генрі Волес, про-совєтський кандидат на президента з рамені третьої політичної партії, відчитав на великому вічу в Медисон Сквер Гарден лист, який він вислав маршалові Йосифові Сталінові. Крім того копії цього листу роздано між учасників віча, яких число виносило 18,000. У листі здіймає Волес зі Сталіна відповідальність за „вискоки місцевих комуністів" і осуджує змагання американського конгресу припинити діяння комуністів. Попри ці справи подав Волес ще конкретні пропозиції для злагіднення напруження між Советами й Америкою, які зводяться до таких точок: загальне зредукування оборонення; заборона вивозу зброї до чужинних держав; привернення повних торговельних взаємин; свобідну виміну науковців, студентів і професорів; відновлення УНРРА для всіх країн. У листі Волес відважився вперше поставити до Совєтів домагання для зміни законодні політики і застановлення терору.

ВАНДЕНБЕРГ ЗА ОБМЕЖЕННЯ ВЕТА В О.Д.

Вашингтон. — Департамент стейту і сенатор Артур Г. Ванденберг згодилися на спільний плян для обмеження вета в Обєднаних Державах. Цей плян має бути зголошений в сенаті, щоб опісля можна було його використати на зібранні Асамблеї О.Д.

СМИТ ЗАСКОЧЕНИЙ СОВЄТСЬКИМ ПОВІДОМЛЕННЯМ

Париж, 12. травня. — Американський амбасадор в Москві, ген. Бедел Смит, що цілу ту справу „нового апізерства" зрушив, довідався про московське повідомлення вже в дорозі до Нормандії, куди виїхав „ловити рибу". Московське повідомлення було для нього великою несподіванкою, як щодо совєтського насвітлення, так і самого повідомлення про справу, яка була довірочною та яку Москва виявила без згоди Америки. Смит в Парижі заявив, що „можливо й добре, що він виїхав з Москви".

Совєтсько-американська виміна нот в новому світлі

Париж, 12. травня. — Вчорашне повідомлення московської радіовисильні про ноту американського амбасадора ген. Бедел Смита до совєтського уряду в справі мирного обговорення та полагодження американсько-совєтських суперечностей і негайна згіглива відповідь совєтського міністра закордонних справ, Молотова, вже того самого дня були поставлені в цілком інше світло, ніж це робила московська пропаганда. З найбільш авторитетного джерела, бо зі заяви президента Трумана вияснено, що нота Смита не була пропозицією переговорів, як також, що теж видно з самої ноти, а тільки ще одним підтвердженням рішучости американської політики і дотеперішнього твердого становища в ній. Совєти, натомість, схопились за звернення Смита руками і ногами і перш за все старим порядком намагаються це використати в своїх пропагандивних цілях. В американських коментарах підкреслюється, що будьякі розмови зі Советами були б взагалі можливі тільки тоді, якщо Совєти згори зрезигнують свою дотеперішню політику і не шляхом „компромісів", тільки виразним відступленням від дотеперішніх імперіялістичних засад. Загальна реакція публичної опінії до цього кроку американської дипломатії є переважно негативна, як в самій Америці, так і закордоном. Хоча з американського боку виразно заявляється, що звернення амбасадора Смита не має нічого спільного з будьяким новим „апізерством", пущена в рух совєтська пропагандивна машина намагається це в той спосіб представити, підриваючи довіря до Америки серед її союзників, які вже давно переконалися про абсурд будьяких розмов зі Совєтами. Інші вважають, що за цілою справою „криється щось більше", не називаючи цього по імені.

ЗАКОРДОННИЙ ВІДГУК НА АМЕРИКАНСЬКО-СОВЄТСЬКУ ВИМІНУ НОТ.

Лейк Соксес, Н. Й., 12. травня. — Передане московською радіовисильнею повідомлення про американсько - совєтську виміну нот в справі нового обговорення американсько-совєтських суперечностей, відбилося широким відгомоном в цілому світі, стаючи справжньою сензацією дня та викликуючи найрізноманітніші коментарі. В колах самої Організації О.Д. думки і настрої під цим оглядом дуже зміняються. Початковий оптимізм після першого повідомлення, змінився в цинізм, як один з делегатів після перших коментарів заявив, що „небезпека миру вже минула".

ПІДОЗРІННЯ ТА НЕДОВІРЯ В БРИТАНІЇ.

Лондон, 12. травня. — Американський амбасадор в Британії був вчора без сумніву в найбільш клопітливому положенні, бо він нічого не знав про цілу історію американсько-совєтської виміни нот і йому довелося відповідати на багато запитів. В загальному в Британії стверджується недовіря та підозріння, що Америка могла б накладати з Москвою поза плечами своїх західних союзників. З урядового боку немає докінцю жодних коментарів, вже з тої простої причини, що там ще не мають урядового тексту нот.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ У ФРАНЦІЇ.

Париж, 12. травня. — Вістка про можливість спроб мирного полагодження американсько-совєтських суперечностей викликала деяку полекшу та відпруження серед французької публичної опінії. Проте, зі зближенням до уряду кол виявляються всілякі застереження щодо способу та сумніви щодо висліду евентуальних розмов. У Франції, як і в Британії ніхто не вірить в щирість Совєтів і за совєтською „згідливістю" добачується тільки „гру на часі", або якесь нове совєтське політичне лайдацтво. Не бракує теж авторитетних голосів, що Совєтів змушує до цього хвилевого „апізерства" внутрішне положення в країні.

СЕНЗАЦІЯ В МОСКВІ.

Москва, 12. травня. — Совєтська преса передала урядове повідомлення про, мовляв, американську пропозицію переговорів, як велику сензацію та дальше її з великою сензаційністю на свій лад насвітлює. В Москві біля газетних кіосків збираються гурти людей та коментують між собою подію. Чуються голоси, що „Молотов наостанці хоче йти з народом" та шукати згоди з Америкою.

ЕЙНАУДІ ВИБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТОМ ІТАЛІЇ

Рим, 12 травня. — Сенатор Люіджі Ейнауді, перший заступник премієра і міністер бюджету в теперішньому італійському уряді, був вибраний вчора після полудня спільним голосуванням обидвох палат Асамблеї першим президентом Італійської Республики. В четвертому голосуванні Ейнауді одержав 518 голосів, бувший премієр Віктор Емануель Орляндо дістав 320 голосів, 20 голосів були чисті, а чотирьох інших кандидатів одержали кожний по одному голосові. Тільки один з 872 сенаторів і послів здержалися від голосування. На Орлянда голосували комуністи, ліві соціялісти та інші про-комуністичні посли, тоді як Ейнауді був вибраний демократичною більшістю. Монархісти віддали чисті голоси. Новий італійський президент має 74 роки і його першим офіціяльним актом буде прийняти резиґнацію теперішнього уряду.

ОТОЧИЛИ БОЛЬШЕВИКІВ В ГРЕЦІЇ.

Атени, 12 травня. — Вчора тут повідомлено, що грецькі війська оточили в лісистому районі гір Гасія і Тесалія відділ в силі 1,500 большевицьких партизанів і поступово їх винищують. Большевики були в наступі і навіть не спостерегли, як попали в кліщі армії. Всі їхні спроби пробитися з оточення були безуспішні.

МАЛА ПРОДУКТИВНІСТЬ БРИТАНСЬКИХ ВУГЛЕКОПІВ.

Лондон, 12 травня. — Британська Красва Вуглева Рада вчора повідомила, що тільки 26% з усіх британських вуглекопів підпадають під категорію „продуктивних робітників". Для порівнання вистачить згадати, що в Америці до цієї категорії належить понад 72 відсотки вуглекопів. Причиною цієї різниці є головно слаба механізація в британських копальнях.

МАСОВІ ВТЕЧІ ЧЕХІВ ДО АМЕРИКАНЦІВ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ

Оберурсель, Німеччина, 12 травня. — Хвиля чеських втікачів в американську зону Німеччини, що почалася з хвилиною большевицького перевороту в Чехословаччині, продовжується з однаковою силою, не зважаючи на щораз сильнішу чеську сторожу на кордоні. В цьому місті вже існує на удержанні американської армії табор, в якому є понад 1,000 чеських втікачів, між ними бувший міністер внутрішніх справ, Йозеф Черни, бувший чеський амбасадор ЗДА, Фердинанд Веверке, та інші визначні чеські діячі.

250,000 БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ВІЙСЬК ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ВЕСНЯНИЙ НАСТУП В МАНДЖУРІЇ.

Нанкінг, Китай, 12 травня. — З поінформованих джерел тут доводуються, що приблизно 250,000 большевицька армія приготовляється до весняного наступу на всіх фронтах Манджурії, що мало б бути рішальне для висліду громадянської війни. З урядового боку роблять не тільки відповідні протизаходи, але підготовляється теж власну акцію, теж „рішальну".

„МЕРТВА ТОЧКА" В НАРАДАХ О.Д. В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ.

Лейк Соксес, Н. Й., 12 травня. — Політичний Комітет Загального Зібрання О.Д., якому доручено оформити справу тимчасового режиму для Палестини, попав у хвилеву „мертву точку", заплутавшись в технічних справах. Предсідник Комітету домагався закінчення цеї справи найпізніше до четверга, якщо О.Д. мали б прийняти плян тимчасового режиму ще перед закінченням британського мандату, що станеться точно в суботу, дня 15 травня в год. 12.01 по півночі, згідно з місцевим часом. В Ню Йорку це буде пятниця, 14 травня, година 6.01 ввечорі.

ЄГИПЕТСЬКИЙ СЕНАТ УХВАЛИВ ІНВАЗІЮ ПАЛЕСТИНИ.

Каїро, Єгипет, 12 травня. — Вчора ввечорі сенат Єгипту прийняв пропозицію, щоби „арабські війська разом з військами інших арабських країн у відповідний час увійшли до Палестини, з метою привернути стабілізацію положення та не допустити до масакри". Пропозиція була внесена премієром в імені уряду. Додатково сенат ухвалив ще 16,000,000 долярів на потреби арабської армії, що стоїть на південних кордонах Палестини. Король Фарук зі свого боку заявив, що він не може і не хоче толерувати жидівської держави в Палестині.

АРАБИ НАРУШИЛИ ПРИМИРЯ В ЄРУСАЛИМІ.

Єрусалим, 12 травня.—Здобуте великими зусиллями комісії ОД арабсько-жидівське примиря в Єрусалимі, щоби зберегти це святе для християн місто від воєнних знищень, було вчора нарушене відділом арабських вояків, що відкрили вогонь на жидів", намагаючись опанувати стратегічну височину між Єрусалимом і Тель Авів.

БРИТАНІЯ ЗАЛИШИТЬСЯ НА КИПРІ.

Лондон, 12 травня. — Британський уряд поробив вчора відповідні конституційні заходи, щоби виключити навіть дискусію в справі евентуального відірвання острова Кипру від британської імперії та прилучення його до Греції. Кипр матиме широку автономію та самоуправління, але в рямках британської імперії. Після відступу з Палестини, Кипр має для Британії велике стратегічне значення в східній частині Середземного моря.

СОВЄТИ РАТИФІКУВАЛИ ДОГОВІР З ФІНЛЯНДІЄЮ.

Лондон, 12 травня. — Московська радіовисильня повідомила, що Верховна Рада Совєтського Союзу ратифікувала вчора совєтсько-фінський „договір дружби і взаємної оборони", підписаний на совєтське домагання в Москві, 6-го квітня. Фінський парлямент ратифікував цей договір вже 28-го квітня.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$6.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly. English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

ДОБРИЙ ЗАДУМ

Обєднана і свобідна Европа, про яку говорили на Европейськім Конгресі в Газі, це спасенна думка. Винстон Чорчил — „батько" цього конгресу — готов стати в історії людства великанською постаттю, коли б вдалось цей плян здійснити.

Дивно може виглядати хіба те, що британський уряд ставиться доволі холодно до ідеї обєднання „цілої" Европи, вважаючи це наразі передвчасним. Та треба памятати, що характеристичною прикметою британської політики є довге випробування загальної опінії в важних та далекосяглих справах. Щойно, як опінія дещо скристалізується, піддається такі проблеми під офіційні наради парляменту, чи проголошується становище уряду. Таке буває головно у справах закордонної політики.

Пригадуємо, що як Чорчил говорив у Фултон, Мізурі, про потребу тісного обєднання Злучених Держав і Великої Британії для обопільної забезпеки та забезпеки дальшого існування західної культури і цивілізації, британський уряд, почувши, що американський нарід усяково реагує, зараз заявив, що Чорчил говорив як „приватна людина". Проте це, про що говорив Чорчил, таки здійснюється! Тепер Чорчил виступив з новим „радикальним проєктом". Британський уряд ніби вмиває руки від нього, кажучи, що треба наразі здійснити „скромний" проєкт обєднання 16 західних держав. Та це є „висока дипломатія" народу, в якій, не зважаючи на те, яка партія при владі й хто робить, державний інтерес є завжди на першому місці. Коли державному мужові, що є при владі, приходиться говорити „вузько", є звичайно друга велика політична фігура, яка не займає тимчасово урядового становища, що говорить „широко" та звязує державний інтерес своєї країни зі загально-людськими інтересами.

В подібний спосіб підійшов Чорчил в Газі як „приватна людина" до великої справи: Одної Европи, свобідної й обєднаної. Він не говорив за пять чи 16 держав, ні за західні чи східні держави, а тільки про цілу Европу. Та ще підкреслив, що це мова про обєднання таких країн, де нарід стоїть вище уряду, а не уряд є над народом.

Це останнє потребує деякого вияснення, хоч кожний розуміє, що воно звернене проти країн з диктаторськими владами. Бо в чому винуваті тут народи, які є в ярмі деспотів-диктаторів і не мають змоги самі визволитись спід диктатур та свобідно висказуватись і тим самим приступити до Руху за одну і свобідну Европу? Думаємо, що й це вияснится, як до Руху за Свобідну Европу будуть допущені перебуваючі на волі представники тих народів, які є під диктатурою Кремля.

В Газі поставлено справу Европи на правильний шлях. Треба надіятись, що американський нарід попре цю справу, бо він завжди був за обєднання Европи. Повитає це з найбільшим ентузіязмом теж і мирний та свободолюбний український нарід, а що він ще далі в неволі й під диктатурою, то за нього повинні б говорити в цьому Русі ті його представники, які є поза Україною, себто на волі. Віримо, що й це станеться.

Без надії і без сподівань

Американський амбасадор в Москві, ген. Бедел Смит, від імені свого уряду звернувся окремою нотою до уряду Советського Союзу, підкреслюючи ще раз рішуче американське становище в міжнародній політиці, але згадуючи рівночасно про „відкриті двері" для переговорів та мирного полагодження советсько-американських суперечностей, що зависли над світом грізним маревом нової війни. Советський міністер закордонних справ, Вячеслав Молотов, від імені советського уряду виявив готовість і „добру волю" переговорювати.

На початку треба ствердити, що Совети подали до загального відома цю справу без порозуміння з Америкою, нарушуючи в той спосіб прийняті дипломатичні звичаї. Крім цього, подали її, очевидно, в своєму насвітленні, що не покривається з дійсним станом, що виразно виходить зі заяви президента Трумана.

В американській ноті виразно стверджується вину Советів в теперішньому політичному напруженні, виявляється турботу американського народу таким станом речей та заявляється, що рішуче становище Америки в цих справах є незмінне і незалежне від будьяких внутрішніх перемін в Америці, зокрема не залежне від недалеких президентських виборів. В цій ноті підкреслюється, що одною з головних причин політичного напруження є вороже становище Советів до Пляну Маршала та европейської відбудови взагалі.

Молотов у своїй відповіді з черги заявив, що політичне напруження повстало власне з вини Америки, що намагається накинути свою політичну думку іншим країнам, інтервенює в їх внутрішніх справах, як — наприклад, в Греції, та головно тим, що Америка, мовляв, намагається оточити Советський Союз системою своїх військових баз і військових союзів та ізолювати його політично.

Обмінявшися цими обвинуваченнями, в американській ноті і советській відповіді стверджується „віру і надію" в можливість мирного полагодження суперечностей.

Що, властиво, означає американська пропозиція та яка її ціль?

Насамперед, вона є без сумніву черговим виявом доброї волі, та ще й якої. Сьогодні сама історія зробила Америку відповідальною за долю світу. І Америка цю відповідальність перебрала та її здійснює, черпаючи до цього силу зі своїх безмірних моральних і матеріяльних ресурсів. Америка і американський нарід, без будьякої безпосередньої користи для себе, пустили широким руслом свою допомогу всім іншим, головно европейським народам, що зі своєї власної вини перебувають в конвульсіях постійних господарських, політичних та інших кріз. Америка має в тому єдиний інтерес: виконати своє історичне завдання та допомогти світові здобути свободу та раз на завжди звільнитися від найбільшої її загрози — війни.

Советський Союз має іншу ціль. Сам збудований на невільництві, терорі і нужді, він вважає своєю ціллю „світову революцію", точніше, владу над світом, як її бажав Гітлер. Большевизм вже давно і під кожним оглядом збанкротував, за вийомком самої тільки пропаганди, крім якої він нічого іншого світові не може дати. Але своє здійснення він бачить тільки в загальному політичному хаосі та господарській нужді і руїні. Ці передумови досягнення своєї цілі та запанування над світом большевизм теж з великою послідовністю здійснює. В тій цілі він колись був змовився проти світу з таким же кровожадним націзмом. В тій самій цілі й теперішня советська підривна робота в світі і головно советські намагання не допустити до здійснення американської Програми Европейської Відбудови.

В таких обставинах було б наївністю думати, що американсько-советські „суперечності" — як їх злегка називається — можна полагодити при „круглому столі". Це виказує і про це переконує вся дотеперішня практика того „круглого стола", за яким саджається теж Советів. Це ж бо не йде про полагодження „суперечностей" в будьяких дрібних справах і не в поодиноких справах. Діло в прінціпах та в цілості справ. Американсько-советські суперечності, це не справа Німеччини, Близького і Далекого Сходу, Об'єднаних Держав і т. д., але справа американської свободи, миру, добробуту і прогресу з одного боку, а советського рабства, „перманетних революцій", злиднів і назадництва з другого. Полагодження одної, чи другої практичної суперечності аж ніяк не означало б погодження самих прінціпів, між якими є такі самі „суперечності", як між вогнем і водою.

В чому ж діло з виміною нот? Америка цілком певно здає собі справу, що в евентуальних переговорах взяли б участь ті самі люди, що від кількох років вже наговорились на безлічі всіляких конференцій в усіх кінцях світу і не тільки, що до нічого доброго не договорились, але навпаки, після кожних розмов та після кожної заяви „миролюбства" і „доброї волі" ще тільки скріплювали свою підривну роботу та ще з більшою силою саботували мирові зусилля Америки. На черговій конференції був би той сам Молотов, що легко міг договоритися з Гітлером, як йшло про війну та поділ світу, але який ніколи не договориться з Маршалом, чи іншим представником американської закордонної політики, якій йде про свободу та мир в світі. У Вашингтоні цілком певно здають собі з цього справу, а проте, без надії сподіваються, якщо ноту амбасадора Смита можна б взагалі за будьяке сподівання вважати.

Дотеперішня америк. політика переконує, що Америка справді твердо рішена допомогти світові звільнитися від всякої неволі і страху, головно від постійного страху перед війною. За це — як це заявив президент Труман в своїй промові до Конгресу в справі закордонної політики — Америка готова заплатити всяку ціну миру, або війни. Остання американська пропозиція мирного полагодження „суперечностей" зі Советами по всяких правдоподібностях вирішить, котру з цих двох цін Америка заплатить. Вибір залежить від Советів і вони за це будуть відповідальні. В кожному разі, вже на підставі советського передання цеї дипломатичної події в американських перших коментарах стверджується повну безнадійність не тільки будьякого порозуміння зі Советами, але й самих спроб такого. Проте, Америка їх робить, без надії і без сподівань.

Чому він вернувся?

До 15-ліття смерти М. Хвильового.

Коли спочатком 1943 р. Аркадій Любченко приїхав до Львова, в невеличкій валізочці з ним був і його архів-рукописи, листи, фотографії. Нашу увагу привернули особливо листи від його колишніх великих друзів — Миколи Хвильового та Миколи Куліша, з якими Любченка єднали не тільки приятельські стосунки, а й організаційні. Всі три вони були мотором визнаної за „контрреволюційну" і закритої 1927 р. Вільної Академії Пролетарської Літератури (у скороченні „Вапліте"). Одна листівка Хвильового до Любченка була вислана з Відня з кінцем 1927 р. і, між іншим, зверху тексту мала дописаний червоним олівцем чотировірш, текст якого друкується тут уперше:

Сьогодні день сумний — такий у нас буває..
Туман кове даль, і Відень посірів,
Але тепер ніхто вже не питає,
Чому зійшлись кінці моїх похмурих брів?

Гнаний, переслідуваний, цькований і провокований Хвильовий з кінцем 1927 і початком 1928 р. перебував у Відні, куди він виїхав лікуватися (туберкульоза) завдяки старанням тодішнього комісара освіти М. Скрипника. Чому він у Відні не залишився і вернувся назад на окуповану Україну?

Це проблема, яка цікавила і цікавить неодного сучасника і ми хотіли б на неї кинути жмут світла.

Ситуація була така: „Вапліте" видавала під керівництвом Хвильового журнала тієї самої назви. Обєднуючи еліту тодішніх письменників підсоветської України (з вийнятком неокласиків), журнал висував не тільки високі мистецькі вимоги, але й, у більш чи менш явній формі, проводив теорію незалежности української нації. Вже перша книжка викликала крик, вмістивши сатиричний нарис І. Сенченка про Пія — тип своєрідного новочасного хама, в якому партія не могла не пізнати власного обличчя. Офіціяльна критика чіплялася за що будь і Любченко, секретар Академії, розповідав нам про те, кілько клопоту він мав, напр., з печаткою „Вапліте". На ній зображено робітника, що замахнувся молотом, а навколо напис. Ніби все в порядку й ідеологічно витримано, — але ні — і тут була контрреволюція: робітник замахнувся молотом якраз на те місце, де був напис „пролетарської літератури", тобто ніби хотів слово пролетарський вибити геть, щоб залишився тільки напис „Вільна Академія Літератури"... Але бурю викликала книжка 5-та, в якій появилася перша частина роману Хвильового „Вальдшнепи", де автор у розмовах своїх персонажів розкрив явно імперіялістичне обличчя комуністичної Москви. Консетрнація в комуністичних колах була незвичайна, бо ще до виходу тієї 5-тої книжки Хвильовий був змушений підписати збірну заяву з визнанням своїх „помилок" та ствердженням, що буде триматися постанов червневого пленуму ЦК партії... Про появу дальших частин роману не було вже мови, 6-ту книжку „Вапліте" стягнуто ще з друкарні і журнал закрито. Не появилася й стаття „Україна чи Малоросія". І ось у цих умовах Хвильовий виїзджає, чи, краще сказати, його висилають закордон. Чому він там не залишився?

Різні критики, що заторкали цю справу, беруть до уваги багато моментів. Наприклад, що Хвильовий почував себе невільником чести", і не вважав можливим, як старий комуніст з 1919-20 рр. (хоч і розчарований), зломити дане слово. Інший аргумент є той, що він залишив дома родину і боявся репресій. Ще інший — що Хвильовий розчарувався Европою, не знайшовши в ній духа того Фавства, на якого він закликував орієнтуватися українську культуру. Це останнє має, безперечно, багато слушности. Европа „чорнокнижника з Вюртембергу" була вже більш історичною фікцією його уяви; загибель европейської цивілізації в майбутньому зобразив уже яскраво далекоглядний філософський ум Шпенглера, щож до Австрії, в якій знайшовся Хвильовий, то в тих повоєнних часах вона була якнайменш покликана репрезентувати духа Европи. На розвалинах австро-угорської монархії обивателі збіднілої столиці мали зовсім не духові, а матеріяльні ідеали й клопоти, а криза европейської демократії щойно починалася. Все на тому скравку окциденту, який пізнав Хвильовий, було безперспективне. Не диво, що письменник почувся в тих умовах, — коли до того зважимо ще й хворобу, — осамітнений. Він пережив глибоку внутрішню боротьбу, вислів якій, як не можна краще, дає наведений нами вгорі вірш.

Чи, будучи закордоном, Хвильовий шукав яких зустрічей і звязків з українською еміграцією? Про це, бодай у писаній літературі, нічого не відомо. А. Любченко впевняв нас, що Хвильовий звірявся йому, що так. Проте, на віденському грунті не було тоді ніяких визначних індивідуальностей, зустріч з якими могла б Хвильовому заімпонувати, як могло заімпонувати й мало динамічне життя тодішньої нашої еміграції. І він вернувся, — але що варті були всі його більш чи менш вимушені заяви дотримуватись директивів партії, коли він далі бив советський лад на Україні злосливою іронією в 12-ти книжках ним редагованого „Літературного ярмарку" та сатирою в таких творах, як „Іван Іванович", де письменник розкривав явно каріеризм збагачених комуністичним ладом партійців?

Най жвавіше з того всього і психологічно найправдивіше буде прийняти думку, що Хвильовий не хотів кинути свого посту на Україні. Не посту, який він мав у партії, — а серед українського народу, як один з провідників його еліти. Зрушена національним відродженням, українська духовість, не зважаючи на всі перешкоди і численні жертви, була в тих часах все ще в наступі, її позначував динамізм. Відбувався великий бій двох культур, української і московської, і Хвильовий самою своєю духовою структурою не міг не брати в ній активної участи — він же ж належав до тих, хто поставив ту проблему на вістрі ножа. Перед ним був до розіграння ще великий бій, який, не зважаючи на вислід, перемогу чи поразку, посував українську національну справу вперед, визначав для майбутнього цілі і межі, які треба було досягнути — або бодай показати і визначити.

Аркадій Любченко (прохаємо читача не плутати його прізвища з неславної памяті прізвищами Миколи Любченка і Панаса Любченка, високих урядовців советської влади на Україні, з якими наш письменник не має нічого спільного) в одному із своїх нарисів „Його таємниця", що розповідає про останні тижні життя Хвильового серед голоду на Україні, подає ще натяк на щось інше. Любченко, виїхавши з Хвильовим на голодні села, захворував на тиф і Хвильовий намагався розбити чорні думки Любченка про можливу смерть, кажучи, що їх життя ще потрібне для великої справи, та обіцював йому сказати **велику таємницю.** Два тижні пізніше Хвильовий застрілився і Любченко так і не дізнався, що то за таємниця. Але большевицька преса кинула жмут світла на неї: це був здогадний звязок Хвильового з підпольною „контрреволюційною", тобто національною незалежницькою військовою організацією.

Такі організації, в менш чи більш замаскованих формах, існували, і небагато часу минуло, коли за підготову до збройного повстання розстріляно групу 29-ти культурних діячів України, між ними цвіт української літератури — Косинку, Влизька, Фальківського, Буровія і ін. Щоб не було, праця і жертва Хвильового не була даремна. Минулого року пленум українських підсоветських письменників ствердив, що українську літературу далі точить „рак хвильовизму" і що без його переборення не може існувати советська література на Україні. Ніхто так як ворог не вміє оцінити справжніх заслуг і вартости!

С. Гординський.

Степан Глід.

ДО НІМЕЧЧИНИ

(Спогад про евакуацію кіровоградської в'язниці до німецького концтабору Бухенвалд, 30. вересня 1943 р.)

2)

Через деякий час біля нашого вагону, під великою охороною німців, провели, до командантського вагону, всіми нами любимого українського патріота - старшину Мосієнка та його молодого друга Михайла.

Ми забули за свій біль і з великою тривогою чекали на повернення старшини Мосієнка та вгадували причину його арешту.

Через годину, Михайла, напівживого й з окровавленою головою, поліцаї вкинули до вагону, а старшину Мосєнка, із зв'язаними руками, повели до лісу.

Ми всі скинули шапки й опустили голови...

У вагоні було тихо мов у могилі...

Всі вразно почули два вистріли. Щось немов обірвалося й всі тяжко зітхнули:

— Прощай наш дорогий друже!

— Пером тобі наша Рідна Земля...

Пізніше ми довідались, що вночі втікло 50 в'язнів чоловіків і 23 жінки.

Старшина Мосієнко з Михайлом теж організували втечу. Михайло відірвав грати на вікні, виліз і на повному ходу, тримаючись за стіну вагону, відкрутив дрів, що замикав двері й знову вліз до середини вагону. Він не скочив додому, бо хотів допомогти всім, а самому спасатись останньому, але староста вагону Еланський — той, для якого він рискував своїм життям — зрадив його й позвав поліцію. Тепер старий старшина Мосієнко, все взяв на себе й зложив свою сиву голову, заплативши своїм життям за життя інших.

Після цього радісного й трагічного випадку втечі, в усіх вагонах, вікна щільно забили дошками й зовсім не дали нам води.

В розпечених сонцем вагонах та в спертому й смердячому від калу повітрі, в'язні душилися. Хто ще міг рухатись — божевільно кричали й стукали кулаками в стіни.

Як відповідь, на це останнє благання конаючих людей, із скорострілу посипались по вагоні кулі.

Люди корчились і останнім прощальним, із рідними й друзями, криком, роздирали душу.

Було тісно й темно, й допомогти своїм конаючим друзям, не було ніякої можливости.

В такому жахливому стані, нас везли десять днів і рідко коли відкривали двері.

Від поту, задушливого повітря й пилюки з потертої соломи, очі в усіх були червоні й горіли вогнем, а все наше тіло покрилося струпами й ранами.

До Ваймару в Тюрингії, потяг прийшов уночі, де нас купою спакували до автомашин і під великою охороною, кудись повезли. По півгодинній їзді, яка нам здалася вічністю, нас привезли на освітлену площу німецького концтабору „Бухенвальд".

Останньою їздою, я так був знищений, що йти вже не міг і мене знесли й положили на камінний брук мої друзі.

Я вже не думав про своє майбутнє й не лякали мене СС-и, що ходили навколо нас із великими собаками, я тупо дивився в темне небо наді мною й глибоко дихав свіжим повітрям.

— „Аллес цум баден!" — почули ми команду. ...Хто ще міг іти — йшов, а хто ні — того несли. Понесли й мене мої друзі.

Висока, освітлена й наелектризована огорожа щитинилась на нас колючим дротом, а з охоронних вишок, мов чорні круки, поглядали на нас холодні кулемети.

З димаря крематорія валив чорний дим і сморід горілих трупів, попереджував нас про наше майбутнє.

— Із відси вже не втечеш, аж тут нам кінець...

У лазні, перед купанням, забрали в нас усе наше, що нагадувало нам рідне, а після купання, видали рябу смугнасту одежу й на ноги дерев'яні „колодки".

На груди мені нашили нумер 25995 й червоний вінкель із чорною літерою R — цебто „русский", бо „українців немає на цім світі". Носити ці ярлики, було найбільшим моїм стражданням.

Там із своїм одягом, я втратив і останню грудочку Рідної Землі. (Кінець).

Фармерство як бизнес

Плян Маршала розрахований на пять років. За цей час Злучені Держави стануть осередком харевої й промислової продукції для постачання Европі всього, що вона потребує. Сільське господарство-фармерство відограє у цьому змаганні таку важливу ролю, яку відіграло під час війни. На це треба звернути увагу теж і американським українцям і призадуматися над використанням теперішнього періоду високої господарської активности.

Буває, що як у нашому часописі є щось про здоровя,чи нові відкриття, читачі зараз звертаються до нас з запитом про джерело тих новинок. Видко, що читачі тим інтересуються і потребують таких інформацій. Бизнесово-господарські вісті так само важливі для особистого добра одиниць, як і вісті про здоровля. Тому, що хліборобство є традицією українського загалу, добре мати інформації про теперішній стан американського фармерства з бизнесового боку. Інформації ці подаемо на підставі статей, писаних фаховими людьми для фахових фармерів, так і для людей, що інтересуються різнородними проявами життя.

Треба ствердити, що під теперішню пору у великих рільничо-продуктивних околицях змагається попит за землю, не зважаючи на високі ціни. Землю не лише купують, але теж і арендують. Це роблять переважно фахові фармері, які хочуть до теперішнього земельного господарства додати ще щось більше. Це явище подібне до інвестування готівки в бондах, в уділах чи в промислових підприємствах. За минулі роки фармері заощадили доволі багато готівки, тому тепер хочуть нею покористуватися на свій лад. Для них земельне господарство це варстат праці подібно, як для промислового робітника станок праці („джаб") у фабриці. Різниця хіба в тому, що фармер, інвестувавши гроші в фарму, вважає її за свою раз на завжди, а робітник не може вважати свого фабричного джабу за запевнений.

Це не значить, що кожна людина повинна, або може стати фармером. Фармерство сьогодні не таке просте, як було в недавно минулому. Це фахове знання і його треба любити. До нього треба може більше підготови, ніж до пересічного станку в фабриці. Одначе, коли хто з ним запізнається, такий буде вміти його належно використати серед усіх відносин.

У середньо-західних стейтах від рівнин Канзасу аж до Колорадо фармері продукують збіжжя. Там великі земельні простори, одначе вже й їх не стає для продажу серед теперішнього попиту.

У Минесоті, каже фармерський економіст,, акер землі видає пересічно по 20 бушлів фасолі „соя", а бушель продається по $3.25; отже акер землі приносить $65 зиску. Льон продається там по $6 за бушель один акер видає 12 бушлів, а це значить $72 доходу з одного акра. У південній частині Минесоти бушель кукурудзи продається по $2, один акер видає 50 бушлів, а це значить $100 зиску з акра землі. Земля в тамошніх околицях продається по менше ніж $100 за акер.

У стейті Айова ціна землі тепер виносить по $200-$250 за акер, а з нього дохід виносить $25-$30, а це значить 10-13 відсотків від інвестованого капіталу. У Каліфорнії земля, на якій плекають бавовну, приносить 30%-40% доходу. Земля на якій плекають помаранчі, цитрини й „ґрейпфрут" потребує великого догляку й багато робітників. Тому, що робітник тепер дорогий, його не можна дістати, а машин до плекання помаранчевих і цитринових дерев ще нема, то земля там подешевіла й продається з утратою. В околиці Лос Анджелес міські жителі пробують купувати малі шматки землі під містом і на них випробовували свій фармерський хист. Зпочатку робота йде неспірно, опісля привикає власник, бере жінку, за жінкою йдуть діти і з жарту приходить до правди: міський службовик, бюровий працівник, фабричний робітник підучується на незалежного господаря і жде тої хвилини, коли буде міг справді користати з свого нового зайняття. Він думає про життя на фармі, коли прийде старечий вік і він буде мати старечу пенсію. Невеличка вона, правда, але як людина буде мати хату і шматок землі, то вона йому вистарчить на прожиток.

У стейті Ню Йорк, в околиці Бинґгемптону, як твердить один торговець фарм, купують люди з Ню Йорку доволі великі парцелі. Вони кажуть, що будуть закладати там молочне хазяйство, бо місто Ню Йорк завжди потребуватиме молока. Правда, плекання молочних коров, це складне займяття, але поплатне, коли хто його розуміє. Далеко менше складне є плекання домашньої птиці й тому багато нюйорчан купують курячі фарми в стейті Ню Джерзі, звіки є легкий довіз курей і яєць до міста.

Посередники продажу фарм кажуть, що ціна фармерських земель вже підійшла високо, одначе вона ще виплачується. Це інвестиція така сама, як в інших підприемствах, лише що певніша. Вартість землі не зійде ніколи до зера, а хто її має й її полюбить, такий все має бодай запевнений куток на старі літа.

З цього виходило б, що український новий імігрант в Америці, як теж і той, що живе тут довго, має ще тепер нагоду, використати родову традицію і пошукати собі постійного осідку на землі, як самостійний господар.

„Загальна мобілізація"

Вже проголошено загальну мобілізацію. Тейк іт із, бойс, бо тут цілком не йде про таку мобілізацію, як ви думаєте, хоча й дуже важливу. Проголошена мобілізація відноситься не тільки до хлопців, але й дівчат, і не тільки до молодих, але й старих і тих „джуніор". І йдеться про службу не богові війни, Марсові, але про всім музам нараз, імена яких оце виписую з енциклопедії: Кліо, Евтерпе, Талія, Мельпомена, Терпсихора, Ерато, Полігімнія, Уранія і Каліопа. Кожна з них мала одну ділянку мистецтва, але яку, то в енциклопедії вже не написано. В кожному разі вони репрезентували спів, танці, поезію, музику, малярство і все те, що до мистецтва належить. Усім цим богиням без сумніву можна буде поклонитися на великій Шевченківській імпрезі, що її вже 6-го червня у великій авдиторії Скул оф Фешин Дизайн при 24 вулиці в Ню Йорку влаштовує Митрополитальний Комітет Української Молоді Північної Америки. На цей день і проголошено вже загальну мобілізацію, або „посполите рушене" — як це говорили колись західні сусіди України, як ще замість „ойца" в Москві мали свого „круля" у Варшаві.

Проголошення цего загального походу на цю імпрезу має своє повне виправдання. Бо на ній справді будуть виявлені всі можливі тільки роди мистецтва, та ще й як і ким виявлені. Заки цю загальну мобілізацію на імпрезу проголошено, відбулася загальна мобілізація найкращих артистичних сил, якими наша молодь в митрополитальній окрузі Ню Йорку і Ню Джерзі розпоряджає, щоб цю імпрезу підготовити. А це далеко складніше, ніж самій імпрезі приглядатися.

Приблизно від січня відбуваються постійні проби хору, а опісля проби сольових виступів, виступу групи танцюристів, інсценізацій образів з життя Шевченка, а дальше — технічного оформлення цілости імпрези. Якщоб всі українці і до всіх справ ставились з такою увагою і з такою солідністю та жертвенністю, як це наша молодь підготовляє цю імпрезу, тоді інакше виглядали б українські справи в світі. Та про це — і не згадуй панебрате, як сказав би Шевченко.

Донна Ґресько,
виступить з концертом на скрипці та в ролі молодої княгині Репніни в інсценізації „Шевченко у Репніних".

Марія Полиняк-Лисогір,
співає партію Катерини в опері Аркаса.

Як уже відомо з проголошень, ціла імпреза буде складатися з чотирьох частин: І. Мандрівка до сонця — оригінальна інсценізація з хлоп'ячих років Тараса Шевченка. В інсценізації буде спів, будуть „золоті стовпи, що підпирають небо", буде малий Шевченко і старий дід та „ангели", що бережуть золотих стовпів. 2. Шевченко у Репніних — сценічний образок з гостини Шевченка в домі князя Репніна. В інсценізацію теж включені мистецькі виступи, між іншим гра на скрипці „молодої Репніни", ролю якої гратиме ніхто інший тільки Донна Ґресько. Частина 3-тя, це — Пророк України, інсценізація фрагменту з нарад Кирило-Методіївського Братства. В інсценізацію теж хитро вплетений спів „з далека", але теж від того, що в цій точці говоритимуть Шевченко, Куліш, Костамарів та інші братчики, теж не одному шкіра стерпне, як кажуть. Четверта і головна точка — це опера Аркаса „Катерина". І хоча буде відіграний „тільки" перший акт, то в ньому справді включене все, що найкращого на сцені можна показати.

Підготовка цеї імпрези — це, як уже згадано, приклад солідности і уваги та енергії, на яку тільки може спромогтися молодь. В цілій імпрезі візьме участь біля 70 осіб, а це має теж своє значення. Імена виконавців імпрези говорять самі за себе, бо деякі з них, як Донна Ґесько, Марія Полиняк-Лисогір, Марія Боднар та інші відомі вже не тільки українській публиці, але й загально-американській і з виступів на найбільших сценах та з рецензій найкращих знавців мистецтва. А скільки є ще таких українців в Америці і поза нею, що культурним життям американських українців взагалі, а американсько-української молоді зокрема інтересуються і які не чули б, або не читали б про традиційного вже диригента молодечих хорів, Степана Марусевича? „Ґенераліссімус" цілої імпрези, Ольга Дмитрів, вже минулорічного Фестівалю Української Молоді виявила, що вона під цим оглядом потрапить.

Вже це тільки коротко і побіжно згадане вистачало б аж забагато, щоби виправдати „загальну мобілізацію" громадянства на цю небуденну імпрезу її молоді. Але ми зрадимо ще деякі таємниці з підготовки до імпрези. Довідуємося, іменно, що музичним дорадником молоді в цій імпрезі є проф. Михайло Гайворонський, технічним дорадником — п-ні Татяна Кошець, що в імпрезу включений виступ групи танцюристів Івана Фліса, який в додатку ще й сам співає в хорі, що костюми до імпрези підготовляє Федір Бражник, що перебрав на себе теж загальне „мейк ап" — характеризацію, що до сценарії заангажовано Д о н к е л Студіо, що... — потрібно вам ще більше фактів, як вже і ці наставляють людину на „найвижчий діяпазон" — як каже княжна Варвара Миколаївна в інсценізації „Щевченко у Репніних"?

Згадавши наостанці ще про таку „дрібницю", що весь дохід з імпрези призначений на допомогову акцію ЗУАДКомітету, треба тільки висловити надію, що й загал нашого громадянства на проголошену Комітетом Молоді „загальну мобілізацію" відгукнеться з таким самим зрозумінням і почуттям обов'язку, з якими взялась молодь до влаштування цеї імпрези.

пб.

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СІЛ: БУДИЛІВ, МЕДОВА І ВИМИСЛІВКА,

пов. Бережани, де був парохом о. **Юрій Чубатий.** Його син **Роман Чубатий,** просить Вас, дорогих Краянів в Америці і Канаді відізватись до нього, бодай карткою подайте свою адресу [illegible] односельчан. Це буде моральною піддержкою для Вашого краяна-скитальця. Бережанці Ви ті українці добрі, знаю Вас, як славних борців за Волю України з часів, коли спільно ми боролись за чесне, за право... Та ще і перед тим: „Як з Бережан до кадри Січовики манджали"... Від себе сердечно прошу і рівночасно дякую Вам щиро і я, як священик твердо вірю, що Бог допоможе Вашим добрим серцям відізватись пару словами, мов до свого рідного, згадати про Ваші дитячі літа, рідні села, поділитись теперішними радостями своїми і журбами та похвалитись Вашими милими діточками, на слідуючу адресу:

Prof. ROMAN CZUBATYJ
D.P. Camp, Jagerkaserne,
Adm. Block 142,
Mittenwald, Bavaria, Germany.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МИШ.

На народні потреби.

Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94 У.Н.Союзу, зложило свою річну вкладку до Запомогового Комітету в сумі $10, а Роман і Марта Шустакевичі зложили $5 на коляду.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Відчит д-ра Смаль-Стоцького.

В неділю дня 25 квітня приїхав до нас на запрошення молоді з „Арт Клюбу" д-р Роман Смаль-Стоцький, професор Маркет університету у Мілвокі. Відчит відбувся в Палмер Гавзі в середмістю, бо були сподівання, що на відчит можуть загостити й неукраїнці, американці. Якраз тому доклад відбувся в англійській мові. На жаль, американці не прийшли. Салю заповнило 150 осіб, головно з молодшого покління.

Відчит був інтересним для тих, що не знають української історії, мови й не визнаються в українських проблемах. Це те, чого нашій старшій молоді бракує. Темою докладу було „Україна ключевою проблемою Европи".

Шановний лектор перейшов коротко всі наші державні етапи від другого століття по Христі, коли на територію нинішньої України прийшли Остроготи, осили між Доном і Дністром та принесли зі собою перші ідеї християнства. Перейшов коротко інвазію Гунів 375-го року, та інвазію Вікінгів 9-го століття. Відтак перейшов княжу добу, зокрема добу Ярослава Мудрого, якого дочка Анна вийшла заміж за французького короля Генрика VII. Українська мова є найстаршою мовою на сході Европи і нею користувалися на литовському дворі аж до часу Ягайла зглядно Ядвіги, яка впровадила польську мову. Саме імя „Україна" є знане ще в 9. столітті і його зустрічаємо в писаннях літописця Нестора. З доби гетьманів і козаччини шановний лектор згадав лише гетьманів Мазепу, Хмельницького й Дорошенка, що заключували союзи то з Швецією, Московщиною то з Турками. Згадав про битву під Полтавою 1709 року та про те, що сини гетьмана Орлика були відтак у французькій дипломатичній службі і помагали українським визвольним змаганням. Про страшні відносини на Україні по полтавській прогрі аж до відомого декрету Валуєва та про відносини під Австрією лектор зупинився коротко, бо на це треба би довшого часу. Зате довше зупинився на новітній добі нашої історії. Переповів історію обох воєн і нашу в ній участь, зазначуючи, що не зважаючи на страшні удари, що їх Україна зазнала, український народ не скапітулював і не зложив зброї. Уряд Української Народньої Республики звернув на це увагу світові своїм маніфестом, підписаним п. Прокоповичем й Шульгином. Маніфест доводить, що нова чистка в Україні в 1946 яку переводив совєтський уряд серед самих комуністів на вищих становищах є доказом, що в Україні кипить. Рівнож збройні рейди УПА є доказом, що Україна є Ірляндією в червоній імперії, та що вона є лідером всіх поневолених націй на сході Европи Причини такого стану річей на сході треба шукати в тому, що Америка вірила в добрі слова і підпис Сталіна на Атлянтійськім Чартері, який мав дати а не дав 4 свободи всім поневоленим. Комуністичні головачі повинні бути поставлені під суд як кримінальні злочинці і українцям треба єднатися з протикомуністичними силами до боротьби, бо це тепер найстрашніший ворог України. Що воно так є, говорить недавна історія. Росія загнала на другий світ не лише масу українців-некомуністів, але розстрілювала навіть українських президентів і міністрів, яких вона сама настановляла. Ними були президенти Шахрай, Раковський, Чубар, Любченко, Бондаренко й міністер Скрипник, що поповнив самогубство перед авдієнцією у Сталіна. З визначних людей розстріляно Шумського й Максимовича, Хвильового, що мав відвагу сказати що йому нема чого вчитися від Москви, міністра Гринька і генерала Якіра. Великий процес Союзу Визволення України, що його очолював літерат Єфремов, були дальшими доказами української боротьби з комунізмом й Росією. Тому всеможний Сталін невірить українцям й настановляє москалів на пост секретарів комуністичної партії України. Такими людьми були або є Хрущов, Тунгус, Постишев, Каганович. На тому становищі не було ще ані одного українця.

Правда, Україну принято до Обеднаних Держав на жадання Сталіна, але це сталося тому, щоби замилити світові очі. Мовляв проблема України є вже розвязаною й Україна є самостійною державою в союзі з Росією.

Українцям, говорив лектор, треба інформувати світ про Україну та її боротьбу за визволення. Досі є мало праць в тому напрямі. Є дві на американському континенті видані У. Н. Союзом, а ними є Чемберлина „Юкрейн ей собмерджд нейшен" та Історія України проф. Менінґа. Обі книжки є на думку лектора дуже добрі і пожиточні. Але каже, що в них поминено згадку за це, що в 1924 році сенатор Копленд з Ню Йорку домагався визнання України самостійною державою.

По відчиті були й запити. Лектор твердив, що тепер не начасі вести боротьбу з поляками, бо вони й так розбиті й відпокутували за свої гріхи. Найбільшим нашим ворогом є Москва, казав він, а за Польщі було зле, але хоч можна було жити, бо були суди, були свої посли, була кооперація. Того всього в червоному царстві нема, а є лише концентраційні табори, тюрми і виселення. Така відповідь не подобалася деяким присутним, які казали, що й Польщі не можна вірити бо й вона ніколи не додержувала слова і в варварський спосіб нищила Україну та й тепер нищить українців теж і під червоним прапором.

Лектор закінчив тим, що він не може бути проповідником ненависти до Польщі й інших наших ворогів крім Москви. Вкінці, казав він як би ми зі всіма сусідами вічно сварилися, то що тоді зробить міністер закордонних справ України? Державна політика, казав він, не може погодится з теорією „вічної ворожнечі й ворогів".

Степан Куропась.

НАЙНОВІШИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ БОМБЕР XB-47.—Як зоудований — тайна.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗАКЛИК ДО ВЕТЕРАНІВ УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ

У днях 29, 30 й 31-го травня цього року відбудеться в місті Филаделфії Конвенція Ветеранів Амераканської Армії, які є українського походження. В конвенції візьмуть участь вояки останніх двох світових воєн.

Представники дотепер зорганізованих гуртків, як рівнож стейтові представники, зголосили свою участь в Конвенції. Вони певні, що конвенція випаде величаво й гідно і принесе добру славу українському імені та користь Америці й Україні.

Ми, ветерани-українці підчас війни помагали нашій державі виграти війну. Тепер поможім їй виграти мир. Докажім, що добре розуміємо, що означають зірки на церковних прапорах, по народніх домах. В імені поляглих взиваємо усіх наших ветеранів прибути на конвенцію. Усі впливаймо по громадах і парохіях, щоби вони висали якнайбільше число делегатів на конвенцію. Коли ми добре над тією справою застановимося, то прийдемо до переконання, що ми не повинні її легковажити. Зорганізована сила з ветеранів дуже придасться нам тепер й пізніше.

Ветерани-українці! Хто з вас уже в нашій організації, прибувайте громадно на конвенцію. Докажіть, що кров братів наших не лилась даремно! Ті, що ще не є зорганізовані, теж збірайтесь та приїждайте на конвенцію. Ми були славні вояки, а тепер покажім, що ми гідні й чесні ветерани.

Іван Сярчинський, ветеран-інвалід.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. Н., Ґрейт Медовз, Н. Дж. — Робляться заходи, щоб ці українські вояки, які мають рідних чи приятелів в Америці, могли сюди дістатись. Ми тут нічого більше не вдіємо.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ҐЕЙЗЛЕТОН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в неділю, 16. травня в год. 1 пополудні, в укр. церковній галі. Є важні справи до вирішення. Кампанія за новими членами зближається до кінця, тому старайтеся привести на збори нових членів. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости. — В. Шипула, предс.; О. Костюк, секр.-кас.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 16. травня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на ці збори і заплатити свої місячні вкладки. — Уряд.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні збори Бр св. Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 16. травня, в годині 2. пополудні, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх членів, місцевих і позамісцевих, прийти точно на час, бо є важні справи до полагодження. — В. Кврий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 371, відбудуться в пятницю, 14. травня, в год. 8. ввечір, в Січовій Ґалі. Просимо чиенів прийти на збори, бо є деякі спраеви до вирішення. — За уряд: О. Пітьків, предс.; Ю. Баранюк, сікр.

ҐЕМТРЕМК, МІШ. — Тов. Згода, від. 20, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. травня, в годині 2. пополудні, в Українській Хаті. Є дуже важна справа до вирішення, тому просимо всіх членів явитися на збори. — Я. Крупка.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і чиниць, що місячні збори відбудуться в суботу, 15 травня, в У. Н. Домі, 517 Ґаллет ул., точно в год. 7:30 ввечір. Взиваємо всіх членів прийти на час. — М. Галькевич, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. травня, в годині 8. ввечір, в укр. прав. галі, 675 Савт 19. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — Г. Дорощенко, предс.; А Баран, кас.; А. Мудровський, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 16-го травня, в годині 6. ввечір, в У. Н. Домі., 183 Фліт ул. Просимо членів прийти на ті збори і вирівнати свої вкладки. На зборах буде вибір комітету на пікнік. — І. Бараник, пр.; О. Логин, кас.; І. Грабар, секр.

ЕЛБРІДЖ, ПА. — Бр. св. Василія Великого, від. 161, повідомляє всіх своїх членів і членниць, що місячні збори відбудуться в суботу, 15-го травня, в годині 7. ввечір, у власній домівці. Тому, що є важні справи до вирішення, приявність всіх членів, місцевих і позамісцевих, є конечна. Просимо привести нових членів на збори і вписуйте свої діти до У. Н Союзу — Уряд:

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. травня, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важна справа, а це справа балю і треба вибрати комітет до праці. Будемо приймати нових членів без оплати вступного до У. Н. Союзу і лікарської оплати. — І. Савчак, пр.; Н. Крупка, кас.; І Маркович, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. травня, в гали парохіяльній, 803 Фронт ул., в год. 1. пополудні. Просимо членів прийти на означений час, бо маємо важні справи. Довгуючі члени, коли не вирівнають своїх залеглостей, будуть суспендовані. — За уряд: В. Ракочий, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

CHICAGO, ILL. — Meeting of Birth of Holy Virgin Society, Branch 259, will be held Sunday, May 16, at 1903 W. 51st St. at 2 P. M. — P. Trusiek, Rec. Sec'y.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 16. травня, в годині 1. пополудні, в домі Горожан, 847 Норт Френклин ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є багато справ до полагодження. — М. Паранич, фін. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбудуться в неділю, 16. травня, в годині 12. вполудне, в салі 2250 Корбей ул. Просимо всіх чиінів прийти на ці збори. — Когут, секр.

ФРЕНКФОРД, ПА. — Тов. ім. Д. Вітовсько, від. 268, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. травня, в домі Укр. Горожан на Вейклінґ ул. Просимо довгуючих членів вирівнати свої вкладки. — Т. Радинський, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 16. квітня 1948 року помер у 63 році життя

ІВАН КАСИЧ,

член Бр. св. О. Николая, від. 99 У. Н. Союзу в Вілкс-Бері, Па.

Покійний приступив до Союзу в 1926 році. Походив зо села Лютовиска, пов. Ліско, Зах. Україна. Полишив у смутку жену Катерину, три дочки і одного сина.

Похорон відбувся 19. квітня з дому жалоби при участи кревних і знайомих до укр. катол. церкви, а відтак на цвинтар в Плейнс, Па. — В. Я. П.!

П. Герман, секр.

ПОШУКУВАННЯ

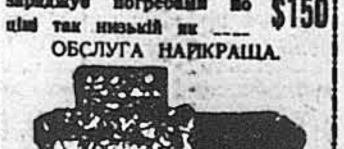
ТЕОДОР КОШІВ пошукує сестру **АННУ КОВБУ** зі села Потятиці, пов. Рогатин. Писати:

Mrs. LENA ANDRUSIW,
15 W. 81st St., Apt. 14.A
New York 24, N. Y.

ЮРІЙ БІЛКАНИЧ (син Данилик Марії) з Великий Березний, Закарпаття, який живе тепер в таборі в Реґенсбурзі, Німеччина, пошукує своеї тети **КАТЕРИНИ БОНҐА,** яка вже довший час живе в Америці. По інформації звертатися до:

JOSEPH TRUSH
8 St. Mark's Pl., New York 3, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 1844. Зловіщий терен.

Коли малпочоловік пустився слідом Тоглата, Крис і Джейк надармо обшукували другий бік лісу за Кунгом.

„Пощо тратити час за одним горилем?" — запитався Кринч". У тих лісах мусить їх бути повно, а цирк заплатить по $500 за кожного нового".

„Ми прибули сюди, щоб найти Кунгові самицю" сказав гостро Крис. „Ми тепер не лишимо його".

Скриваючи свою ненависть, Джейк слідкував понуро. Аж сдаб з скаменілих шкаралуп, яку нагло побачив, насунула йому думку.